

Το αναπάντητο «γιατί»

Όλα ήταν μαύρα, όλα σκοτεινά και ας έλαμπε ο ήλιος ψηλά στον ουρανό. Η ψυχή του πονούσε, ποιος ήλιος και ποια θάλασσα μπορούσε να την γαληνέψει; Οι σειρήνες του πολέμου ηχούσαν ανυπόφορα στα γερασμένα αυτιά του, τα έκλεινε με δύναμη αλλά τα γοερά κλάματα γυναικών και παιδιών δεν έλεγαν να σταματήσουν να ακούγονται και ας πέρασαν τόσα χρόνια. Και το κενό, όλο και μεγάλωνε, στη ζωή του, στην ψυχή του...

-Έλα, Γιάννη, ακούστηκε μια φωνή, έτοιμο το φαγητό.

Κατευθύνθηκε αργά προς την κουζίνα. Ήταν η ώρα των ειδήσεων. Κάθισε αργά στο τραπέζι και σήκωσε τα μάτια του στην ανοικτή τηλεόραση. Ράγισε η ψυχή του, ακόμα πιο πολύ. Η οθόνη πρόβαλε ένα χιονισμένο τοπίο, άσπρο από τα χιόνια, μαύρο από τα τανκς σε αυτό. Οι στρατιώτες πυροβολούσαν πεσμένοι στο έδαφος και ο ανταποκριτής έλεγε με ύφος: «ένας χρόνος, κλείνει σε λίγες μέρες από την έναρξη του πολέμου και οι επιθέσεις γίνονται όλο και πιο σκληρές...».

Στο μυαλό του ήρθαν αμέσως, όλα όσα έζησε ο ίδιος, η οικογένεια του, η χώρα του, πριν χρόνια: Ήταν στη δουλειά του. Πάλευε για το μεροκάματο, όπως κάθε μέρα. Σκεφτόταν όμως τα μικρά παιδιά του που έπαιζαν ανέμελα και ευτυχισμένα στην αυλή του σπιτιού τους και τον μεγάλο γιο του, φοιτητή τότε στο πανεπιστήμιο. Σπούδαζε ξένες γλώσσες και τον καμάρωνε τόσο. Γέμιζε χαρά η ψυχή του και γαλήνευε στη σκέψη τους: «Τι τα θες τα πλούτη, σκεφτόταν. Υγεία και ειρήνη να υπάρχει, Θεέ μου, στον κόσμο, να μεγαλώνουν τα παιδιά όλου του κόσμου ευτυχισμένα». Και θυμήθηκε τότε τον ύμνο στην ειρήνη που του διάβαζε παιδί σαν ήταν στο σχολείο, ο δάσκαλος του. Πόσο αληθινά και σοφά λόγια:

*τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰ-
ρήνα μεγαλάνορα πλοῦτον
καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν
θεοῖσιν αἶθεσθαι βοῶν ξανθᾶ φλογὶ
μηρί' ἐνμάλλων τε μήλων
γυμνασίων τε νέοις αὖ*

Κατηγορία Γ': Διήγημα

Γ' ΒΡΑΒΕΙΟ

αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλειν.

[...]

συμποσίων δ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγνυαί,
παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Ο ξαφνικός ήχος του τηλεφώνου και οι σειρήνες τάραξαν τις σκέψεις του.

- Έλα, Γιάννη, γρήγορα σπίτι. Μας επιτέθηκαν. Άρχισε πόλεμος. Πρέπει να φύγουμε.

Όλα έμοιαζαν ένας αβάστακτος εφιάλτης. Ο κόσμος έκλαιγε, φοβόταν, πονούσε. Οι άντρες από 18 χρονών και πάνω αναγκάστηκαν να επιστρατευτούν. Οι μάνες έθαβαν τα παιδιά τους. Άλλες τα έψαχναν και άλλες έτρεχαν να βρουν καταφύγιο να τα γλιτώσουν. Πυροβολισμοί ακούγονταν παντού. Ο κόσμος έχασε τη γαλήνη του. Τα παιδιά δεν έπαιζαν πια. Φόβος γέμιζε τις ψυχές τους. Οι μάνες και οι γιαγιάδες τους δεν ήταν πια όπως παλιά. Όλη μέρα μιλούσαν για την τύχη των συζύγων, των γιων, των συγγενών τους. Συνέχεια έκλαιγαν. Δεν δούλευαν πια. Δεν είχαν φαϊ όπως πριν. Δεν γελούσαν. Δεν έπαιζαν μαζί τους. Όλα ήταν αλλιώς. Προσεύχονταν όλη μέρα να έλθει και πάλι στη ζωή τους η ειρήνη: *Ειρήνης έπεθυμήσαμεν και την έχουμε τόσο ανάγκη, για να ζήσουμε.*

Πέρασε ο καιρός και ο Γιάννης ήταν από τους «τυχερούς», όπως πίστευαν όλοι, που με το τέλος του πολέμου γύρισε πίσω στο σπίτι του. Ήταν όμως όλα αλλιώς. Κενό. Το καμάρι του αγνοείτο. Ο γιος του ο μεγάλος, ο Κώστας του. Τον είχαν πάρει να εκτελεί στον πόλεμο χρέη διερμηνέα, μα δεν γύρισε πότε. Μαύρισε όλων η ψυχή. Γιατί; μουρμούριζε ο Γιάννης. Γιατί να χαθεί εκείνος και όχι εγώ; Τι να την κάνω τη ζωή; Ο κόσμος πάλευε από το μηδέν να χτίσει τη ζωή του στα συντρίμια του πολέμου. Και ο Γιάννης γερνούσε μέρα με τη μέρα από μαράζι και πόνο. Έβλεπε και τη γυναίκα του να κλαίει ασταμάτητα και τι παρηγοριά να βρει; Ανήμπορος να απαντήσει στα μικρά του παιδιά τα απανωτά γιατί:

- Γιατί δε γύρισε ο Κώστας; Που είναι; Είναι καλά;

- Γιατί έγινε πόλεμος;

- Τι χρειάζεται ο πόλεμος;

- Τι καλό φέρνει ο πόλεμος; Γιατί οι άνθρωποι σκοτώνουν ο ένας τον άλλο; Γιατί; Γιατί; Γιατί;

- Και τώρα πάλι πόλεμος; Πότε οι άνθρωποι θα βάλουν μυαλό; Και τώρα πάλι καταστροφή και δυστυχία; Πότε οι άνθρωποι θα καταλάβουν την αξία της ειρήνης; *Ειρήνη πάσι.*

Κατηγορία Γ': Διήγημα

Γ' ΒΡΑΒΕΙΟ

Ἐκλείσειε την τηλεόραση. Δεν μπορούσε να βλέπει άλλες εικόνες θανάτου και πόνου. Ο πόλεμος σε όλες τις χώρες έχει την ίδια μορφή: του μαύρου χάροντα που πετά πάνω από τα σπίτια των ανθρώπων και γελώντας σπέρνει δυστυχία.

Σηκώθηκε από το τραπέζι και ψέλλισε στη γυναίκα του, σκυμμένος κάτω: « Θα φάω μετά. Τώρα θα πάω να τον δω» και κατευθύνθηκε προς την πόρτα. Εκείνη άρχισε να κλαίει, για άλλη μια φορά γοερά, ντυμένη στα μαύρα χρόνια τώρα.

Αργά, γεμάτος σκέψεις κατευθύνθηκε προς το καμάρι του. Δεν ήξερε αν ήθελε όντως να πάει να τον δει, πονούσε τόσο κάθε φορά, η ανάγκη όμως να βρεθεί κοντά του, να τον νιώσει, νικούσε τα θέλω του. Γιατί το βρήκαν το καμάρι του, του το έφεραν. Του το έφεραν σε ένα κασόνι, άσπρο, τυλιγμένο με μια σημαία της πατρίδας και δεν τον άφησαν ποτέ να τον δει. Πάνω από το μνήμα του έγραψαν «ὦ πότνι' Εἰρήνη, παράμεινον τὸν βίον ἡμῖν». Αγκάλιασε την πλάκα και άρχισε να κλαίει. Πότε οι άνθρωποι θα βάλουν μυαλό;

Πηγές:

Βακχυλίδου, Απόσπασμα 4 (Παιάνας για την Ειρήνη), μετάφρ. Θρ. Σταύρου

τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰ-
ρήνα μεγαλάνορα πλοῦτον
καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν
θεοῖσιν αἶθεσθαι βοῶν ξανθᾶ φλογὶ
μηρί' ἐνμάλλων τε μήλων
γυμνασίων τε νέοις αὐ-
τῶν τε καὶ κώμων μέλειν.

[...]

συμποσίων δ' ἔρατῶν βρίθοντ' ἀγνυαί,
παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.

Για τους θνητούς γεννά η μεγάλη Ειρήνη πλούτη
και τραγουδιών γλυκόφωνων ανθούς·
πάνω στους πλουμιστούς βωμούς, στην ξανθή φλόγα
καίονται για τους θεούς, σαν είναι ειρήνη,
μηριά βοδιών, πυκνόμαλλων προβάτων,
και τότε ο νους των νέων είναι στους κώμους,
στο παίξιμο του αυλού και στις παλαιίστρες.

[...]

Ευφρόσυνα συμπόσια είναι γεμάτοι οι δρόμοι,
και παιδικοί ξεχύνονται, σα φλόγες, ύμνοι.

Ανδοκίδου, Περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης, 3.3, μετάφρ. Α. Τυφλόπουλος
εἰρήνης ἐπεθυμήσαμεν

Επιθυμήσαμε να κάνουμε ειρήνη.

Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου

Ειρήνη πᾶσι.

Ειρήνη σε όλους.

Αριστοφάνους, Εἰρήνη, στ. 1108, μετάφρ. Θρ. Σταύρου

ὦ πότνι' Εἰρήνη, παράμεινον τὸν βίον ἡμῖν.

Μείνε για πάντα κοντά μας εσύ, σεβαστή μας Ειρήνη.